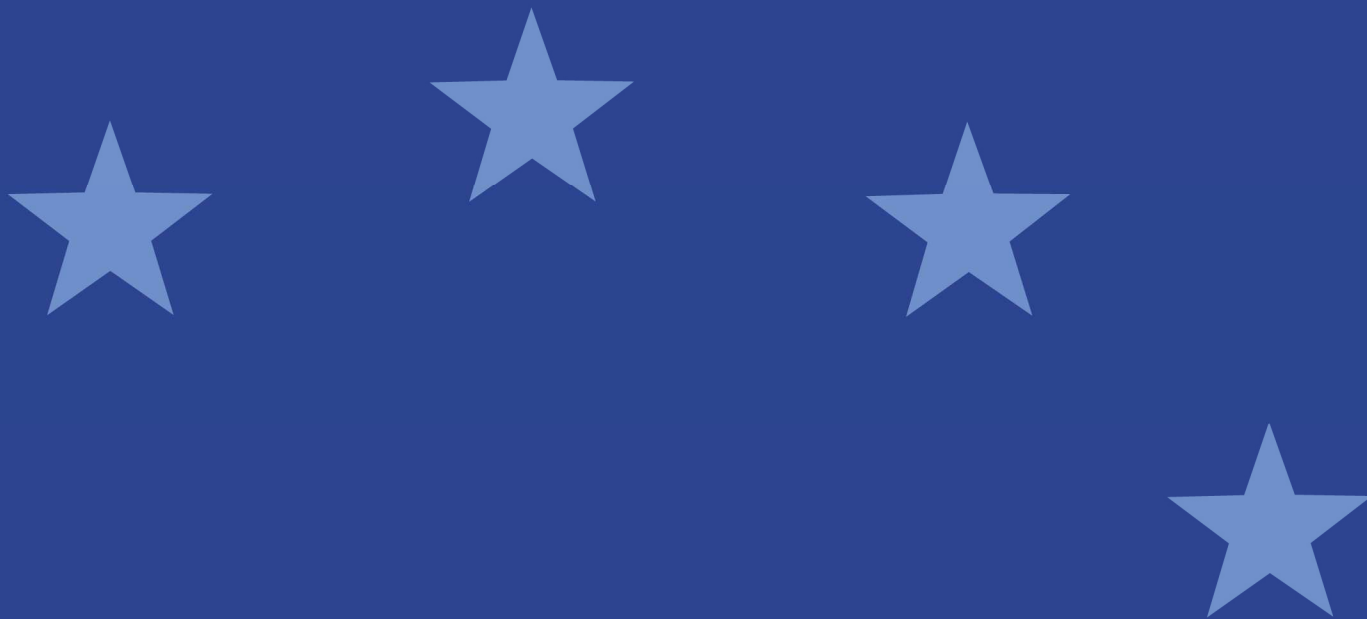




European Securities and
Markets Authority

Suunised

**Kauplemisplatvormide, investeerimisühingute ja pädevate asutuste poolt
automatiseeritud kauplemiskeskkonnas kasutatavad süsteemid ja kontrollid**





Sisukord

I.	Kohaldamisala	3
	Mis?	3
	Kes?	3
	Millal?	4
	Aruandluskohustus	4
II.	Määratlused	4
III.	Eesmärk	7
IV.	Suunised: kauplemisplatvormide, investeerimisühingute ja pädevate asutuste poolt automatiseeritud kauplemiskeskonnas kasutatavad süsteemid ja kontrollid	7
	1. suunis. Reguleeritud turgude ja mitmepoolsete kauplemissüsteemide elektroonilistele kauplemissüsteemidele esitatavad organisatsioonilised nõuded	7
	Suunis 2. Investeerimisühingute elektroonilistele kauplemissüsteemidele (sealhulgas kauplemisalgoritmidele) esitatavad organisatsioonilised nõuded	10
	Suunis 3. Reguleeritud turgudele ja mitmepoolsetele kauplemissüsteemidele esitatavad organisatsioonilised nõuded, mille eesmärk on soodustada õiglast ja nõuetekohast kauplemist automatiseeritud kauplemiskeskonnas	13
	Suunis 4. Investeerimisühingutele esitatavad organisatsioonilised nõuded, mille eesmärk on soodustada õiglast ja nõuetekohast kauplemist automatiseeritud kauplemiskeskonnas	16
	Suunis 5. Reguleeritud turgudele ja mitmepoolsetele kauplemissüsteemidele esitatavad organisatsioonilised nõuded, mille eesmärk on takistada turu kuritarvitamist (eelkõige turuga manipuleerimist) automatiseeritud kauplemiskeskonnas	19
	Suunis 6. Investeerimisühingutele esitatavad organisatsioonilised nõuded, mille eesmärk on takistada turu kuritarvitamist (eelkõige turuga manipuleerimist) automatiseeritud kauplemiskeskonnas	20
	Suunis 7. Organisatsioonilised nõuded reguleeritud turgudele ja mitmepoolsetele kauplemissüsteemidele, mille liikmed/osalised ja kasutajad pakuvad otsest/sponsoreeritud turulepääsu	22
	Suunis 8. Otsest ja/või sponsoreeritud turulepääsu võimaldavatele investeerimisühingutele esitatavad organisatsioonilised nõuded	24

I. Kohaldamisala

Mis?

1. Käesolev dokument sisaldab ESMA määruse artikli 16 raames välja antud suuniseid. Vastavalt ESMA määruse artikli 16 lõikele 3 peavad pädevad asutused ja finantsturu osalised tegema kõik endast oleneva, et kõnealuseid suuniseid ja soovitusi järgida.

Kes?

2. Käesolevates suunistes esitatakse ESMA seisukoht, mis käsitleb liidu õiguse rakendamist konkreetses valdkonnas ning asjakohaseid järelevalvetavasid Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis. Seepärast ootab ESMA, et kõik asjaomased pädevad asutused ja finantsturu osalised järgiksid käesolevaid suuniseid, kui ei ole sätestatud teisiti.
3. Suunised hõlmavad järgmisi valdkondi:
 - a. elektroonilise kauplemissüsteemi kasutamine reguleeritud turul või mitmepoolses kauplemissüsteemis;
 - b. elektroonilise kauplemissüsteemi, sealhulgas kauplemisalgoritmi kasutamine investeerimisühingute poolt kauplemiseks oma arvel või klientide nimel korralduste täitmiseks, ning
 - c. otsese või sponsoreeritud turulepääsu tagamine investeerimisühingu poolt osana klientide korralduste täitmise teenusest.
4. Suunised kehtivad ka ühingutele, kellele ei ole antud turu korraldaja või investeerimisühingu tegevusluba finantsinstrumentide turgude direktiivi raames. Siia kuuluvad ühingud, kes müüvad elektroonilisi kauplemissüsteeme turu korraldajatele ja investeerimisühingutele või tegutsevad selliste süsteemide väliste teenusepakujatena või osutavad investeerimisühingutele ühendusteenuseid kauplemisplatvormidele juurdepääsuks. Selliste ühingute suhtes kehtivad kauplemisplatvormide ja investeerimisühingute kohustused seoses elektrooniliste kauplemissüsteemidega.
5. Suunised kehtivad ka finantsinstrumentide turgude direktiivi reguleerimisalast väljajäävatele ühingutele, kes kauplevad oma arvel ning kasutavad kauplemisplatvormi otseliikmete, osaliste või kasutajatena või otsese või sponsoreeritud turulepääsu kaudu. Nendele ühingutele kehtivad kauplemisplatvormide suunised õiglase ja nõuetekohase kauplemise kohta seoses tegevusluba mitteomavatele liikmetele, osalistele ja kasutajatele esitatavate nõudmistega ning kauplemisplatvormide ja investeerimisühingute suunised seoses otsese või sponsoreeritud turulepääsuga.
6. Suunistes viidatud investeerimisühingud tähendavad investeerimisühinguid, kes täidavad automatiseeritud kauplemiskeskonnas klientide korraldusi ja/või kauplevad oma arvel.

Mitmepoolses kauplemissüsteemis tegutseva investeerimisühingu suhtes kehtivad kauplemisplatvormide suunised.

7. ESMA arwab investeerimisühingute kasutatavate elektrooniliste kauplemissüsteemide hulka elektroonilised süsteemid, millega saadetakse kauplemisplatvormidele korraldusi (olenemata sellest, kas kliendid saadavad investeerimisühingutele korraldusi elektrooniliselt või mitte), ning elektroonilised süsteemid, mis loovad korraldusi automaatselt, s.t kauplemisalgoritmid. Investeerimisühingute kauplemisplatvormidele korraldusi saatvate süsteemide osaks võivad olla ka nutikad korralduste suunajad. ESMA hõlmab nutikaid korralduste suunajaid (ingl *smart order router*) ainult korralduste sisestamisega kaasnevate riskide seisukohast, mitte aga näiteks seoses parima täitmisega.
8. Käesolevad suunised ei piirdu aktsiatehingutega, vaid hõlmavad mis tahes finantsinstrumendiga automatiseeritud keskkonnas kauplemist (nagu on määratletud finantsinstrumentide turgude direktiivis).
9. Nii kauplemisplatvormide korraldajate kui ka investeerimisühingute poolt kasutatavad süsteemid ja kontrollid peavad käesolevatele suunistele vastamiseks arvestama nende tegevuse laadi, ulatust ja keerukust.

Millal?

10. Suunised jõustuvad üks kuu pärast seda, kui riiklikud pädevad asutused on avaldanud suunised riigikeeles oma ametlikel veebisaitidel. Vastavalt sellele ajakavale ning kui ei ole teatatud teisiti, peaksid turul osalejad järgima suuniseid alates 1. maist 2012.

Aruandluskohustus

11. Käesolevaid suuniseid järgivad pädevad asutused peaksid need lisama oma järelevalvetavadesse, sealhulgas juhul, kui dokumendi konkreetsed suunised on suunatud peamiselt finantsturu osalistele. Kaks kuud pärast lõplike suuniste avaldamist kõikides ELi ametlikes keeltes peavad riiklikud pädevad asutused teavitama ESMA-t sellest, kas nad järgivad või kavatsevad järgida suuniseid, ning esitada mittejärgimise põhjused.
12. Finantsturu osalised ei pea suuniste järgimisest ESMA-le aru andma.

II. Määratlused

13. Allpool esitatakse käesolevates suunistes kasutatud kaldkirjas terminite määratlused. Teatud muude suunistes kasutatud terminite (näiteks „investeerimisühing”) tähendus on määratletud finantsinstrumentide turgude direktiivi artiklis 4.

ESMA

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve.

ESMA määrus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ, ELT L 331,

15.12.2010, lk 84.

*Finantsinstrumentide
turgude direktiiv*

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ, ELT L 145, 30.4.2004, lk 1.

*Finantsinstrumentide
turgude direktiivi
rakendusdirektiiv*

Komisjoni 10. augusti 2006. aasta direktiiv 2006/73/EÜ, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ seoses investeerimisühingute suhtes kohaldatavate organisatsiooniliste nõuete ja tegutsemistingimustega ning nimetatud direktiivi jaoks määratletud mõistetega, ELT L 241, 2.9.2006, lk 26.

Finantsturu osaline

Vastavalt ESMA määruse artikli 4 lõikele 1: „iga isik, kelle suhtes kohaldatakse artikli 1 lõikes 2 osutatud liidu õigusakte [sealhulgas finantsinstrumentide turgude direktiiv ja turu kuritarvitamise direktiiv ning nende vastavad rakendusmeetmed] või siseriiklikke õigusakte, millega kõnealuseid liidu õigusakte rakendatakse”.

Kauplemisalgoritm

Arvutitarkvara, mis toimib investeerimisühingu või selle kliendi poolt kehtestatud põhiparameetrite alusel ning mis genereerib turuteabele reageerides kauplemisplatvormidele automaatselt edastatavaid korraldusi.

Kauplemisplatvorm

Reguleeritud turg või mitmepoolne kauplemissüsteem.

Otsene turulepääs

Kord, millega investeerimisühing, mis on kauplemisplatvormi liige/osaline või kasutaja, võimaldab konkreetsetel klientidel (sealhulgas kõlblikel võrdsetel vastaspooltel) edastada investeerimisühingu elektroonilise sisekauplemissüsteemi elektrooniliselt korraldusi nende automaatseks (investeerimisühingu ID-ga) edastamiseks kindlaksmääratud kauplemisplatvormile.

Pädevad asutused

Finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 48 kohaselt määratud pädevad asutused.

*Sponsoreeritud
turulepääs*

Kord, millega investeerimisühing, mis on kauplemisplatvormi liige/osaline või kasutaja, võimaldab konkreetsetel klientidel (sealhulgas kõlblikel võrdsetel vastaspooltel) edastada investeerimisühingu ID-ga elektrooniliselt ja otse korraldusi kindlaksmääratud kauplemissüsteemi, ilma et korraldusi suunataks läbi investeerimisühingu elektroonilise sisekauplemissüsteemi.

*Teade turukuritarvituse
kahtluse kohta*

Turu kuritarvitamise direktiivi artikli 6 lõike 9 kohane teade pädevale asutusele isikult, kelle ametialane tegevus hõlmab finantsinstrumentidega seotud tehingute korraldamist, milles ta teavitab põhjendatud kahtluste korral pädevat asutust, et tehingu puhul võib olla tegemist siseringitehinguga või turumanipulatsiooniga.

Turu kuritarvitamise Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28.jaanuari 2003. aasta direktiiv
direktiiv 2003/6/EÜ siseringitehingute ja turuga manipuleerimise (turu kuritarvitamise) kohta, ELT L 96, 12.4.2003, lk 16.

III. Eesmärk

14. Käesolevate suuniste eesmärk on tagada finantsinstrumentide turgude direktiivi ja turu kuritarvitamise direktiivi üldine, ühtne ja järjepidev kohaldamine süsteemide ja kontrollide suhtes, mida kasutavad:
- kauplemisplatvormid ja investeerimisühingud automatiseeritud kauplemiskeskkonnas ning
 - kauplemisplatvormid ja investeerimisühingud seoses otsese ja sponsoreeritud turulepääsu tagamisega.

IV. Suunised: kauplemisplatvormide, investeerimisühingute ja pädevate asutuste poolt automatiseeritud kauplemiskeskkonnas kasutatavad süsteemid ja kontrollid

1. suunis. Reguleeritud turgude ja mitmepoolsete kauplemissüsteemide elektroonilistele kauplemissüsteemidele esitatavad organisatsioonilised nõuded

Asjakohased õigusaktid.

Reguleeritud turgude puhul finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 39 lõiked b ja c.

Mitmepoolsete kauplemissüsteemide puhul finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 14 lõige 1 ja artikli 13 lõiked 2, 4, 5 ja 6 ning finantsinstrumentide turgude direktiivi rakendusdirektiivi artiklid 5–9, artiklid 13 ja 14 ning artikkel 51.

Üldsuunis

1. Reguleeritud turu või mitmepoolse kauplemissüsteemi elektroonilis(t)e kauplemissüsteemi(de) puhul peab olema tagatud finantsinstrumentide turgude direktiivis ning muudes asjaomastes liidu ja siseriiklikes õigusaktides sätestatud kohustuste täitmine, võttes arvesse selle liikmete/osaliste või kasutajate käsutuses olevate tehnoloogiliste vahendite arengut ja suundumusi selles valdkonnas. Eelkõige peaks süsteem(id) olema hästi kohandatud selle (nende) kaudu toimuvaks tegevuseks ning olema piisavalt vastupidav(ad), et tagada turu korraldaja või investeerimisühingu korraldatava(te) automatiseeritud turu (turgude) järjepidev ja korrapärane toimimine.

Üksikasjalikud suunised

2. Üldsuunist järgides peaksid kauplemisplatvormid võtma arvesse vähemalt järgmist:

a) Juhtimine

- Õiguslike kohustuste järgimise seisukohalt on juhtimisprotsessil keskne roll. Kauplemisplatvormid peaksid oma üldises juhtimise ja otsuste tegemise raamistikus tagama elektrooniliste kauplemissüsteemide arendamise, hanke (sealhulgas väliselt teenusepakkujalt) ning järelevalve selge ja ametliku juhtimisprotsessi kaudu. Juhtimisprotsessis tuleb oluliste otsuste tegemisel pöörata asjakohast tähelepanu kõikidele olulistele teguritele, sealhulgas ärilistele, tehnilistele, riski- ja vastavusaspektidele. Eelkõige peab selline juhtimisprotsess hõlmama vastavuse ja riskijuhtimise põhimõtteid. Samuti peab juhtimisprotsess sisaldama selgeid

vastutusahelaid, sealhulgas arenduse, esialgse kasutuselevõtu, edasiste arenduste ning kontrolli käigus esilekerkinud probleemide lahendamise protseduure. Asjakohased protseduurid peaksid olema ka teabe edastamiseks.

- Juhtimisprotsessis on vastavuse tagamisele spetsialiseerunud personali kohustuseks täpsustada turu korraldaja või ühingu õiguslikke kohustusi ning tegevuskavasid ja protseduure, millega tagatakse kauplemissüsteemide kasutamine kooskõlas turu korraldaja või ühingu kohustustega ning mittevastavuse juhtumite avastamine. Selleks peab vastavuse tagamisele spetsialiseerunud personal teadma, kuidas kauplemissüsteemid toimivad, kuid ei pea tundma kauplemissüsteemide tehnilisi omadusi.

b) Jõudlus ja vastupidavus

- Reguleeritud turgude ja mitmepoolsete kauplemissüsteemide elektrooniliste kauplemissüsteemide jõudlus peaks olema piisavalt suur, et töödelda mõistlikkuse piirides ettenähtavaid sõnumikoguseid, ning süsteemid peaksid olema laiendatavad, et mahtu oleks võimalik sõnumivoo suurenemise ja süsteemide toimimist ohustada võivate eriolukordade puhul suurendada.

c) Talitluspidevus

- Kauplemisplatvormid peaksid kehtestama elektrooniliste kauplemissüsteemide tõhusa talitluspidevuse korra, et tulla toime häiretega, mis hõlmavad süsteemirikkeid, kuid ei piirdu nendega. Talitluspidevuse kord peaks tagama kauplemise võimalikult kiire jätkumise juhtudel, mis hõlmavad süsteemirikkeid, kuid ei piirdu nendega. Talitluspidevuse kord peaks vastavalt vajadusele hõlmama järgmisi valdkondi:
 - a. talitluspidevuse korra arendamise ja kasutuselevõtu juhtimine;
 - b. talitluspidevuse erikorda vajavate elektrooniliste kauplemissüsteemide toimimisega seotud piisava hulga võimalike stsenaariumitega arvestamine;
 - c. elektroonilisi kauplemissüsteeme läbivate oluliste talitusandmete (sh vastavusandmete) varundamine;
 - d. elektroonilise kauplemissüsteemi teisaldamine varusüsteemi ning selle varusüsteemis käitamine;
 - e. personali koolitamine, et tagada talitluspidevuse korra toimimine, selgitades iga töötaja rolli, ning
 - f. talitluspidevuse korra testimise, hindamise ja läbivaatamise jätkuprogramm, sealhulgas protseduurid korra täiustamiseks programmi tulemuste põhjal.

d) Testimine

- Kauplemisplatvormid peaksid enne elektroonilise kauplemissüsteemi ja selle arenduste kasutuselevõttu selgelt määratlema arendus- ja testimise meetodid. Nimetatud meetodite eesmärk on muu hulgas tagada, et elektrooniline kauplemissüsteem toimiks kooskõlas reguleeritud turule ja mitmepoolsele kauplemissüsteemile finantsinstrumentide turgude direktiivis ja muudes asjaomastes liidu ja riiklikes õigusaktides kehtestatud kohustustega; et süsteemides sisalduvad

vastavuse ja riskijuhtimise kontrollid töötaksid nõuetekohaselt (et toimuks muu hulgas automaatne veaaruanne koostamine) ning et elektrooniline kauplemissüsteem suudaks pingelistes turutingimustes tõhusalt töötada.

e) Seire ja kontroll

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid jälgima oma elektroonilisi kauplemissüsteeme reaalajas. Korraldajad peaksid lahendama tekkinud probleemid tähtsuse järjekorras niipea, kui mõistlikult võimalik, ning olema vajaduse korral võimalised elektroonilist kauplemissüsteemi kohandama, likvideerima või sulgema. Elektrooniliste kauplemissüsteemide probleemide lahendamiseks võetavate meetmete üle otsustamisel tuleks võimalikult suures osas arvestada sellega, et kauplemisplatvormide korraldajad peavad tegutsema nõuetekohaselt.
- Selleks, et tagada kauplemisplatvormide pidev toimimine, peaksid platvormide korraldajad oma elektroonilisi kauplemissüsteeme ning nendega seotud juhtimis-, vastutus- ja heakskiitmisprotsesse ning talitluspidevuse korda korrapäraselt kontrollima ja hindama. Korraldajad peaksid puuduste kõrvaldamisel tegutsema neist läbivaatamistest ja hinnangutest lähtudes. Läbivaatamis- ja hindamisprotsess peaks olema teatud määral sõltumatu, mis on saavutatav näiteks siseauditi või kolmandate poolte kaasamisega.

f) Turvalisus

- Kauplemisplatvormide füüsilise ja elektroonilise turvalisuse tagamiseks tuleks kehtestada protseduurid ja meetmed, mis aitavad kaitsta elektroonilisi kauplemissüsteeme väärkasutuse ja loata kasutamise eest ning tagada süsteemide osaks olevate või neid läbivate andmete puutumatuse.

g) Personal

- Kauplemisplatvormid peaksid kehtestama värbamist ja koolitust hõlmavad protseduurid ja meetmed, mille alusel määratakse kindlaks personalile esitatavad nõuded ning tagatakse piisava arvu vajalike oskuste ja teadmistega töötajate värbamine, kelle ülesanne on elektrooniliste kauplemissüsteemide ja kauplemisalgoritmide haldamine. See tähendab töötajate värbamist, kes tunnevad asjaomaseid elektroonilisi kauplemissüsteeme, oskavad neid kontrollida ja testida, kellel on teadmised kauplemisest, millega tegelevad reguleeritud turu liikmed/osalised või mitmepoolse kauplemissüsteemi kasutajad, ning kes tunnevad reguleeritud turgude ja mitmepoolsete kauplemissüsteemidele kehtestatud õiguslikke nõudeid.

h) Registridamine ja koostöö

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid pidama oma elektrooniliste kauplemissüsteemide registrit, mis peab hõlmama vähemalt punktides a–g käsitletud teemasid. See sisaldab teavet peamiste otsuste, süsteemi omaduste, testimise meetodite, testi tulemuste ja korrapärase läbivaatamise kohta. Registreeritud andmed peaksid olema piisavalt üksikasjalikud, et pädevatel asutustel oleks võimalik kontrollida vastavust kauplemisplatvormile kehtestatud nõuetega. Mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldajad ja investimisühingud peaksid säilitama kõnealuseid andmeid vähemalt viis aastat. Reguleeritud turu korraldajad peaksid säilitama andmeid vähemalt nii kaua, kui nende riigi pädev asutus seda nõuab.

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid vastavalt oma liikmesriigis kehtivale järelevalvekorrale teavitama pädevaid asutusi kõigist märkimisväärtetest riskidest, mis võivad mõjutada süsteemi tehniliste toimingute usaldusväärtet juhtimist, ning olulisematest intsidentidest, mille puhul need riskid materialiseeruvad.

Suunis 2. Investeerimisühingute elektrooniliste kauplemissüsteemidele (sealhulgas kauplemisalgoritmidele) esitatavad organisatsioonilised nõuded

Asjakohased õigusaktid. *Finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 13 lõiked 2, 4, 5 ja 6 ning finantsinstrumentide turgude direktiivi rakendusdirektiivi artiklid 5–9, artiklid 13 ja 14 ning artikkel 51.*

Üldsuunis

1. Investeerimisühingute elektroonilis(t)e kauplemissüsteemi(de), sealhulgas kauplemisalgoritmide puhul peab olema tagatud finantsinstrumentide turgude direktiivis ning muudes asjaomastes liidu ja riiklikes õigusaktides sätestatud kohustuste täitmine ning kooskõla eeskirjadega, mis kehtivad kauplemisplatvormidele, kuhu korraldusi saadetakse. Eelkõige peaks süsteem(id) olema hästi kohandatud selle (nende) kaudu toimuvaks tegevuseks ning olema piisavalt vastupidav(ad), et tagada investeerimisteenuste järjepidev ja korrapärane osutamine automatiseeritud kauplemiskeskonnas.

Üksikasjalikud suunised

2. Üldsuunist järgides peaksid investeerimisühingud võtma arvesse vähemalt järgmist:

a) Juhtimine

- Õiguslike kohustuste järgimise seisukohalt on juhtimisprotsessil keskne roll. Investeerimisühingud peaksid oma üldise juhtimise ja otsuste tegemise raamistikus tagama elektrooniliste kauplemissüsteemide (sealhulgas kauplemisalgoritmide) arendamise, hanke (sealhulgas väliselt teenusepakkujalt) ning järelevalve selge ja ametliku juhtimisprotsessi kaudu. Juhtimisprotsessis tuleb oluliste otsuste tegemisel pöörata asjakohast tähelepanu kõikidele olulistele teguritele, sealhulgas ärilistele, tehnilistele, riski- ja vastavusaspektidele. Eelkõige peab selline juhtimisprotsess hõlmama vastavus- ja riskijuhtimise põhimõtteid. Samuti peab juhtimisprotsess sisaldama selgeid vastutusahelaid, sealhulgas arenduse, esialgse kasutuselevõtu, edasiste arenduste ning kontrolli käigus esilekerkinud probleemide lahendamise protseduure. Asjakohased protseduurid peaksid olema ka teabe edastamiseks.
- Juhtimisprotsessis on vastavuse tagamisele spetsialiseerunud personali kohustuseks täpsustada ühingu õiguslike kohustusi ning tegevuskavasid ja protseduure, millega tagatakse kauplemissüsteemide ja -algoritmide kasutamine kooskõlas ühingu kohustustega ning mittevastavuse juhtumite avastamine. Selleks peab vastavuse tagamisele spetsialiseerunud personal teadma, kuidas kauplemissüsteemid ja -algoritmid toimivad, kuid ei pea tundma kauplemissüsteemide ja -algoritmide tehnilisi omadusi.

b) Jõudlus ja vastupidavus

Investeerimisühingute elektrooniliste kauplemissüsteemide jõudlus peaks olema piisavalt suur, et töödelda mõistlikkuse piirides ettenähtavaid sõnumikoguseid. Jõudlus peaks olema laiendatav ja

süsteem suutma reageerida sõnumivoo suurenemisele ja süsteemi toimimist ohustada võivatele eriolukordadele.

c) Talitluspidevus

- Investeeringisühingud peaksid kehtestama elektrooniliste kauplemissüsteemide nõuetekohase, mõistliku ja tõhusa talitluspidevuse korra (mis tagab vajadusel kauplemise võimalikult kiire jätkumise), et tulla toime häiretega, mis hõlmavad süsteemirikkeid, kuid ei piirdu nendega. Talitluspidevuse kord peaks vastavalt vajadusele hõlmama järgmisi valdkondi:
 - a. talitluspidevuse korra arendamise ja kasutuselevõtu juhtimine;
 - b. talitluspidevuse erikorda vajavate elektrooniliste kauplemissüsteemide toimimisega seotud piisava hulga võimalike stsenaariumitega arvestamine;
 - c. elektroonilisi kauplemissüsteeme läbivate oluliste talitlusandmete (sh vastavusandmete) varundamine;
 - d. elektroonilise kauplemissüsteemi teisaldamine varusüsteemi ning selle varusüsteemis käitamine;
 - e. personali koolitamine, et tagada korra toimimine, selgitades iga töötaja rolli, ning
 - f. talitluspidevuse korra testimise, hindamise ja läbivaatamise jätkuprogramm, sealhulgas protseduurid korra täiustamiseks programmi tulemuste põhjal.

d) Testimine

- Investeeringisühingud peaksid enne elektroonilise kauplemissüsteemi või -algoritmi ja nende arenduste kasutuselevõttu selgelt määratlema arendamise ja testimise protseduurid. Algoritmide puhul võivad need hõlmata tulemuste simulatsioone/järeltestimist või võrguühenduseta testimist kauplemisplatvormi testkeskkonnas (kui turu korraldajad võimaldavad katsetamist). Nimetatud meetodite eesmärk on muu hulgas tagada, et elektrooniline kauplemissüsteem või kauplemisalgoritm toimiks kooskõlas finantsinstrumentide turgude direktiivis ja muudes asjaomastes liidu ja riiklikes õigusaktides investeeringisühingule kehtestatud kohustustega ning kasutatavate kauplemisplatvormide eeskirjadega; et süsteemis või algoritmis sisalduvad vastavuse ja riskijuhtimise kontrollid töötaksid nõuetekohaselt (et toimuks muu hulgas automaatne veaaruannete koostamine) ning et elektrooniline kauplemissüsteem või algoritm suudaks pingelistes turutingimustes tõhusalt töötada. Tõhus töötamine pingelistes turutingimustes võib (kuid ei pruugi) tähendada seda, et süsteem või algoritm lülitub välja.
- Investeeringisühingud peaksid kohandama kauplemisalgoritmi testid (sealhulgas testid väljaspool tegelikku kauplemiskeskonda) strateegiaga, milleks jaoks ühing plaanib algoritmi kasutama hakkab (sealhulgas turud, kuhu ta korraldusi saadab, ja nende struktuur). Samuti peaks investeeringisühing tagama, et testide käigus arvestatakse ohtudega, mis võivad sellest kauplemisstrateegiast tuleneda talle endale ning nende turgude õiglasele ja nõuetekohast toimimisele, mida korraldavad kauplemisplatvormid, kuhu ühing kavatseb algoritmi abil

korraldusi saata. Kui muutuvad turud, kus kavatakse algoritmi kasutada, peaksid investeerimisühingud läbi viima ka uued täiendavad testid.

- Investeerimisühingud peaks tagama kauplemisalgoritmide kontrollitud ja ettevaatliku kasutuselevõtu tegelikus kauplemiskeskkonnas, piirates näiteks kaubeldavate finantsvahendite arvu, korralduste väärtust ja arvu ning turgude arvu, kuhu korraldused saadetakse, võimaldamaks ühingul kontrollida, kas algoritm toimib tegelikus kauplemiskeskkonnas ootuspäraselt, ning teha muudatusi, kui see nii ei ole.

e) Seire ja kontroll

- Investeerimisühingud peaksid jälgima oma elektroonilisi kauplemissüsteeme, sealhulgas kauplemisalgoritme, reaalsajas. Nad peaksid lahendama tekkinud probleemid tähtsuse järjekorras niipea, kui mõistlikult võimalik, ning olema vajaduse korral võimelised elektroonilist kauplemissüsteemi või kauplemisalgoritmi kohandama, likvideerima või koheselt peatama. Elektrooniliste kauplemissüsteemide probleemide lahendamiseks võetavate meetmete üle otsustamisel peaksid investeerimisühingud võimalikult suures osas arvestama sellega, et reguleeritud turgude liikmed/osalised ja kasutajad peavad tegutsema nõuetekohaselt.
- Investeerimisühingud peaksid oma elektroonilisi kauplemissüsteeme ja kauplemisalgoritme ning nendega seotud juhtimis-, vastutus- ja heakskiitmisraamistikke ja talitluspidevuse korda korrapäraselt kontrollima ja hindama. Investeerimisühingud peaksid puuduste kõrvaldamisel tegutsema neist läbivaatamistest ja hinnangutest lähtudes. Läbivaatamis- ja hindamisprotsess peaks olema teatud määral sõltumatu, mis on saavutatav näiteks siseauditi või kolmandate poolte kaasamisega. Kauplemisalgoritmide tulemuslikkuse läbivaatamisel tuleks muu hulgas hinnata nende mõju turgude terviklikkusele ja tugevusele, samuti tuleks hinnata nende strateegiate, mille jaoks algoritm kasutusele võetakse, tugevaid ja nõrku külgi.

f) Turvalisus

- Investeerimisühingud peaksid kehtestama elektrooniliste kauplemissüsteemide füüsilise ja elektroonilise turvalisuse tagamiseks protseduurid ja meetmed, mis kaitsevad elektroonilisi kauplemissüsteeme ja kauplemisalgoritme väärkasutuse ja loata kasutamise eest ning tagavad süsteemide ja algoritmide osaks olevate või neid läbivate andmete puutumatuse.

g) Personal

- Investeerimisühingud peaksid kehtestama värbamist ja koolitust hõlmavad protseduurid ja meetmed, mille alusel määratakse kindlaks personalile esitatavad nõuded ning tagatakse piisava arvu vajalike oskuste ja teadmistega töötajate värbamine, kelle ülesanne on elektrooniliste kauplemissüsteemide ja kauplemisalgoritmide haldamine. See tähendab töötajate värbamist, kes tunnevad asjaomaseid elektroonilisi kauplemissüsteeme ja -algoritme, oskavad neid süsteeme ja algoritme kontrollida ja testida, tunnevad kauplemisstrateegiaid, mida ühing oma kauplemissüsteemide ja -algoritmide kaudu kasutab, ning samuti ühingule seatud õiguslikke nõudeid.

h) Registripidamine ja koostöö

- Investeerimisühingud peaksid pidama elektrooniliste kauplemissüsteemide (ja kauplemisalgoritmide) registrit ja säilitama vähemalt viis aastat lõike 3 teemadega seotud andmeid, sealhulgas teavet peamiste otsuste, kauplemisstrateegia või -strateegiate kohta, mille täitmiseks algoritmi kasutatakse, ning süsteemi omaduste, testimise meetodite, testi tulemuste ja korrapärase läbivaatamise kohta. Registreeritud andmed peaksid olema piisavalt üksikasjalikud, et pädevad asutused saaksid kontrollida, kuidas ühingud oma kohustusi täidavad.
- Investeerimisühingud peaksid vastavalt oma liikmesriigis kehtivale järelevalvekorrale teavitama pädevaid asutusi märkimisväärtetest riskidest, mis võivad mõjutada elektrooniliste kauplemissüsteemide ja -algoritmide tehniliste toimingute usaldusväärtet juhtimist, ning olulisematest intsidentidest, mille puhul need riskid materialiseeruvad.

Suunis 3. Reguleeritud turgudele ja mitmepoolsetele kauplemissüsteemidele esitatavad organisatsioonilised nõuded, mille eesmärk on soodustada õiglast ja nõuetekohast kauplemist automatiseeritud kauplemiskeskonnas

Asjakohased õigusaktid

Reguleeritud turgude puhul finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 39 lõiked b, c ja d ning artiklid 42 ja 43.

Mitmepoolsete kauplemissüsteemide puhul finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 14 lõiked 1 ja 4, artikli 13 lõiked 2, 5 ja 6, artikli 42 lõige 3 ja artikkel 26 ning finantsinstrumentide turgude direktiivi rakendusdirektiivi artiklid 13 ja 14 ning artikkel 51.

Üldsuunis

1. Reguleeritud turgude ja mitmepoolsete kauplemissüsteemide eeskirjad ja protseduurid õiglase ja nõuetekohase kauplemise kohta nende elektroonilistel turgudel peaksid olema vastavuses turgudel toimuva kauplemise viisi ja ulatusega, sealhulgas liikmete, osaliste ja kasutajatega ning nende kauplemisstrateegiatega.

Üksikasjalikud suunised

2. Üldsuunist järgides peaksid kauplemisplatvormide eeskirjad ja protseduurid hõlmama vähemalt järgmist:

a) Nõuded liikmetele ja osalistele, kes ei ole krediidasutused ega investeerimisühingud

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid hoolikalt analüüsima liikmeks/osaliseks või kasutajaks saamise taotlusi, mida esitavad isikud, kes ei ole ELi õiguse kohased krediidasutused ega investeerimisühingud.
- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kehtestama organisatsioonilised nõuded liikmetele või osalistele, kes ei ole krediidasutused ega investeerimisühingud (võttes vastavalt vajadusele arvesse väljaspool EMP-d tegevusloa saanud ühingute suhtes teostatavaid kontrolle), sealhulgas nõuded platvormi eeskirjadele mittevastava kauplemise järelevalve ja riskijuhtimise kohta. Kauplemisplatvormide eeskirjadega tuleks nõuda, et liikmed/osalised ja kasutajad, kes ei ole

krediitiasutused ega investeerimisühingud, järgiksid käesolevas dokumendis
investeerimisühingutele sätestatud suuniseid.

b) IT-ühilduvus

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kehtestama standardsed vastavuse testid tagamaks, et süsteemidel, mida liikmed ja osalised kasutavad platvormile juurdepääsemiseks, oleks minimaalne funktsionaalne kokkusobivus kauplemisplatvormide elektroonilise kauplemissüsteemiga ja et need ei ohustaks õiglast ja nõuetekohast kauplemist platvormidel.

c) Kauplemiseelsed ja -järgsed kontrollid

- Korrektse kauplemise tagamiseks peaksid kauplemisplatvormide korraldajad kehtestama liikmete/osaliste ja kasutajate kauplemiseelse ja -järgse kontrolli miinimumnõuded (sealhulgas kontrollid, millega tagatakse, et ei esineks kauplemissüsteemide loata kasutamist). Eelkõige tuleks kontrollida korralduste hinna ja koguse filtreerimist (see nõue ei piira liikmete/osaliste ja kasutajate kohustust rakendada oma kauplemiseelseid ja -järgseid kontrolle).

d) Kauplejate juurdepääs ja teadmised

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kehtestama standardid liikmete/osaliste ja kasutajate juures tegutsevate korralduste sisestussüsteeme kasutavate isikute teadmiste kohta.

e) Juurdepääsupiirangud ja tehingutesse sekkumine

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid olema suutelised takistama täielikult või osaliselt liikme või osalise juurdepääsu oma turgudele ning tühistama, muutma ja parandama tehinguid. Tehingute tühistamise, muutmise ja parandamise eeskirjad ja protseduurid peaksid olema reguleeritud turu või mitmepoolse kauplemissüsteemi liikmete/osaliste ja kasutajate jaoks läbipaistvad.

f) Meetmed tellimusraamatu liigse koormamisega toimetulekuks

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kehtestama meetmed, mis takistaks tellimusraamatu liigset koormamist mis tahes ajahetkel, piirates korralduste sisestamise mahtu osaleja kohta.

g) Mahupiirangute eiramise takistamine

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kehtestama meetmed (nt andmeedastuse piiramine), mis takistaks sõnumite mahupiirangu rikkumist. Meetmete raamistik tuleks teha kättesaadavaks vähemalt liikmetele/osalistele ja kasutajatele.

h) Kauplemise piiramise ja peatamise meetmed

- Nõuetekohase turu säilitamiseks peaksid kauplemisplatvormide korraldajad kehtestama meetmed (nt volatiilsuslimiidid või eelnevalt kindlaksmääratud mahu- ja hinnapiiri ületavate korralduste automaatne välistamine), millega vajadusel piirata või peatada üksikute või mitmete finantsinstrumentidega kauplemine. Meetmete raamistik tuleks teha kättesaadavaks vähemalt liikmetele/osalistele ja kasutajatele.

i) Teabe saamine liikmetelt/osalistelt ja kasutajatelt

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid saada liikmetelt/osalistelt ja kasutajatelt teavet, mis hõlbustaks reguleeritud turu või mitmepoolse kauplemissüsteemi eeskirjade ja protseduuride täitmise järelevalvet seoses organisatsiooniliste nõuete ja kauplemiskontrollidega.

j) Järelevalve

- Kauplemisplatvormi korraldaja peaks kontrollima oma turge võimalikult suures osas reaalajas, et avastada võimalikke ebakorrekse kauplemise märke. Sellist järelevalvet peaks teostama personal, kes teab, kuidas turg toimib. Kõnealune personal peaks olema kättesaadav platvormi liikmesriigi pädevale asutusele ja evima volitust, et võtta vajadusel õiglase ja nõuetekohase kauplemise tagamiseks kasutusele parandusmeetmeid.

k) Registripidamine ja koostöö

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid pidama registrit, mis hõlmaks vähemalt punktides a–j käsitletud teemasid, sealhulgas kirjeldatud tegevuskavade ja protseduuridega seoses tekkivaid küsimusi. Registreeritud andmed peaksid olema piisavalt üksikasjalikud, et pädevatel asutustel oleks võimalik kontrollida, kuidas kauplemisplatvormide korraldajad oma kohustusi täidavad. Mitmepoolsete kauplemissüsteemide korraldajad ja investeerimisühingud peaksid säilitama andmeid vähemalt viis aastat. Reguleeritud turu korraldajad peaksid säilitama andmeid vähemalt nii kaua, kui nende riigi pädev asutus nõuab.
- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid vastavalt oma liikmesriigis kehtivale järelevalvekorrale teavitama pädevaid asutusi märkimisväärsetest riskidest, mis võivad mõjutada õiglast ja nõuetekohast kauplemist, ning olulisematest intsidentidest, mille puhul need riskid materialiseeruvad.

Suunis 4. Investeerimisühingutele esitatavad organisatsioonilised nõuded, mille eesmärk on soodustada õiglast ja nõuetekohast kauplemist automatiseeritud kauplemiskeskonnas

Asjakohased õigusaktid. *Finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 13 lõiked 2, 4, 5 ja 6 ning finantsinstrumentide turgude direktiivi rakendusdirektiivi artiklid 5, 6, 7 ja 9, artiklid 13 ja 14 ning artikkel 51.*

Üldsuunis

- Investeerimisühingud peavad kehtestama tegevuskavad ja protseduurid tagamaks, et ühingute automatiseeritud kauplemistegevus kauplemisplatvormidel, sealhulgas otsese ja sponsoreeritud turulepääsu võimaldamisel, vastaks finantsinstrumentide turgude direktiivis ning muudes asjakohastes liidu ja riiklikes õigusaktides sätestatud nõuetele ning et ühingud juhiksid eelkõige kauplemistegevusega seotud riske.

Üksikasjalikud suunised

- Üldsuunist järgides peaksid investeerimisühingud võtma automatiseeritud kauplemistegevuse puhul arvesse vähemalt järgmist:

a) Hinna ja suuruse parameetrid

- Investeeringisühingud peaksid suutma automaatselt blokeerida või tühistada korraldused, mis ei vasta eelnevalt kindlaksmääratud hinna või suuruse parameetritele (mis on vajadusel erinevate finantsinstrumentide puhul erinevad), kas korralduspõhiselt või teatud aja jooksul või mõlema alusel.

b) Kauplemisluba

- Investeeringisühingud peaksid suutma automaatselt blokeerida või tühistada kaupleja korraldused, kui on teada, et kauplejal ei ole luba konkreetse finantsinstrumendiga kaubelda.

c) Riskijuhtimine

- Investeeringisühingud peaksid suutma automaatselt blokeerida või tühistada korraldused, kui need võivad ohustada ühingu enda riskijuhtimise piirnorme. Kontrollide tuleks kohaldada vastavalt vajadusele üksikute klientide või finantsinstrumentide või klientide või finantsinstrumentide rühmade ning üksikute kauplejate, kauplemisüksuste või investeeringisühingu kui terviku riskipositsioonide suhtes.

d) Kooskõla regulatiiv- ja õigusraamistikuga

- Investeeringisühingute elektroonilised süsteemid ja nende genereeritavad korraldused peaksid olema kooskõlas ühingu kohustustega, mis tulenevad finantsinstrumentide turgude direktiivist või muudest asjaomastest liidu või riiklikest õigusaktidest või reguleeritud turu või mitmepoolse kauplemissüsteemi (kuhu korraldused saadetakse) eeskirjadest, sealhulgas õiglase ja nõuetekohase kauplemisega seotud eeskirjadest.

e) Järelevalvekorraast tulenevad aruandekohustused

- Investeeringisühingud peaksid vastavalt oma liikmesriigis kehtivale järelevalvekorrale teavitama pädevaid asutusi märkimisväärtetest riskidest, mis võivad mõjutada õiglast ja nõuetekohast kauplemist, ning olulisematest intsidentidest, mille puhul need riskid materialiseeruvad.

f) Kauplemiseelsete kontrollide eiramine

- Investeeringisühingud peaksid kehtestama protseduurid ja korra, et menetleda ühingu kauplemiseelsete kontrollide tulemusena automaatselt blokeeritud korraldusi, mida investeeringisühing soovib siiski edastada. Kõnealuste protseduuride ja korra tulemusena peaksid vastavuse tagamisele ja riskijuhtimisele spetsialiseerunud töötajad suutma tuvastada kontrollide eiramist, mis ei ole võimalik nende loata.

g) Korralduste sisestamise protseduuri käsitlev koolitus

- Enne kui korralduste sisestamisega tegelevatel töötajatel lubatakse sisestussüsteeme kasutada, peaksid investeeringisühingud tagama neile nõuetekohase korralduste sisestamise protseduuri koolituse, näiteks kogenud kauplejatega koos töötamise või koolituskursuse teel, mis käsitleb ka kauplemisplatvormidele kehtestatud nõuete täitmist.

h) Järelevalve ning asjatundliku ja volitatud personali kättesaadavus

- Kauplemisplatvormidele korralduste saatmise ajal peaksid investeerimisühingud kontrollima korraldusi võimalikult suures osas reaalajas, sealhulgas kogu turu seisukohast, et avastada võimalikke ebakorrekse kauplemise märke. Sellist järelevalvet peaks teostama ühingu kauplemisvooge tundev personal. Kõnealused töötajad peaks olema kättesaadavad platvormi liikmesriigi pädevale asutusele ja kauplemisplatvormile, kus ühing tegutseb, ning neil peaks olema õigus võtta vajadusel parandusmeetmeid.

i) Põhjalik kontroll, mida teeb vastavuskontrolli eest vastutav personal

- Investeerimisühingud peaksid tagama, et vastavuskontrolli eest vastutavad töötajad saaksid tähelepanelikult jälgida ühingu elektroonilist kauplemist, nii et nad saaksid kiiresti reageerida mis tahes tõrgetele või regulatiivrikkumistele ning neid korrigeerida.

j) Sõnumiliikluse kontroll

- Investeerimisühingud peaksid tagama kontrolli üksikute kauplemisplatvormide sõnumiliikluse üle.

k) Tegevusriski juhtimine

- Investeerimisühingud peaksid juhtima elektroonilise kauplemise tegevusriske asjakohase ja proportsionaalse juhtimiskorra, sisekontrollide ja sisearuandlussüsteemi kaudu, võttes vastavalt vajadusele arvesse Euroopa Pangandusjärelevalve Komitee suuniseid turuga seotud tegevusriskide juhtimise kohta¹.

l) IT-ühilduvus

- Investeerimisühingud peaksid tagama, et süsteemidel, mida nad kasutavad kauplemisplatvormile juurdepääsuks, oleks minimaalne funktsionaalne kokkusobivus kauplemisplatvormide elektroonilise kauplemissüsteemiga ja et need ei ohustaks õiglast ja nõuetekohast kauplemist platvormidel.

m) Registripidamine ja koostöö

- i. Investeerimisühingud peaksid pidama registrit ja säilitama vähemalt viis aastat andmeid, mis hõlmavad punktides a–l käsitletud teemasid. Registreeritavad andmed peaksid olema piisavalt üksikasjalikud, et pädevatel asutustel oleks võimalik kontrollida, kuidas investeerimisühingud on oma kohustusi täitnud.
- ii. Investeerimisühingud peaksid teavitama vastavalt oma liikmesriigis kehtivale järelevalvekorrale pädevaid asutusi märkimisväärtetest riskidest, mis võivad mõjutada õiglast ja nõuetekohast kauplemist, ning olulisematest intsidentidest, mille puhul need riskid materialiseeruvad.

¹ Kättesaadav aadressil [http://www.esa.europa.eu/documents/Publications/Standards---Guidelines/2010/Management-of-op-risk/CEBS-2010-216-\(Guidelines-on-the-management-of-op-.aspx](http://www.esa.europa.eu/documents/Publications/Standards---Guidelines/2010/Management-of-op-risk/CEBS-2010-216-(Guidelines-on-the-management-of-op-.aspx)

Suunis 5. Reguleeritud turgudele ja mitmepoolsetele kauplemissüsteemidele esitatavad organisatsioonilised nõuded, mille eesmärk on takistada turu kuritarvitamist (eelkõige turuga manipuleerimist) automatiseeritud kauplemiskeskonnas

Asjakohased õigusaktid

Reguleeritud turgude puhul finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 39 lõiked b ja d ning artikkel 43, turu kuritarvitamise direktiivi artikli 6 lõiked 6 ja 9 ning turu kuritarvitamise direktiivi rakendusdirektiivi 2004/72/EÜ artiklid 7–10.

Mitmepoolsete kauplemissüsteemide puhul finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 14 lõige 1, artikli 13 lõiked 2, 5 ja 6 ja artikkel 26, finantsinstrumentide turgude direktiivi rakendusdirektiivi artiklid 5–9 ja artikkel 51, turu kuritarvitamise direktiivi artikli 6 lõiked 6 ja 9 ning turu kuritarvitamise direktiivi rakendusdirektiivi 2004/72/EÜ artiklid 7–10.

Üldsuunis

1. Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kehtestama oma liikmesriigi konkreetset järelevalvekorda/-eeskirju arvesse võttes tõhusa korra ja protseduurid, mille eesmärk on avastada liikmete/osaliste ja kasutajate tegevusi, mis võivad viidata turu kuritarvitamisele (eelkõige turuga manipuleerimisele) automatiseeritud kauplemiskeskonnas.
2. Automatiseeritud kauplemiskeskonnas võivad olla probleemiks eriti järgmised turuga manipuleerimise võtted:
 - **Proovikorraldused** – väikesemahulised korraldused, mis sisestatakse süsteemi, et teha kindlaks peidetud korralduste hulk ning eelkõige anonüümsel platvormil toimuv.
 - **Noteeringutega ülejutamise** – suure arvu korralduste ja/või tühistamiste/korralduste muutmiste sisestamine, et tekitada teistes osalejates segadust, aeglustada nende protsesse ja maskeerida oma strateegiat.
 - **Süüteimpulss** – korralduste või korralduste seeria sisestamine, eesmärgiga algatada või süvendada kauplemistrende ning julgustada teisi osalisi trendi kiirendama või laiendama, et luua võimalus positsiooni kindlustamiseks soodsa hinna juures.
 - **Eksitamine ja tüssamine** paljude korralduste saatmine tellimusraamatu ühele poolele kavatsusega tegelikult kaubelda tellimusraamatu teisel poolel. Kui tehing on toimunud, tühistatakse manipulatiivsed korraldused.

Üksikasjalikud suunised

3. Üldsuunist järgides peaksid kauplemisplatvormide protseduurid ja kord, millega püütakse takistada ja avastada liikmete/osaliste ja kasutajate tegevusi, mis võivad viidata turu kuritarvitamisele ja eelkõige turuga manipuleerimisele automatiseeritud kauplemiskeskonnas, hõlmama vähemalt järgmist:

a) Personal

- Kauplemisplatvormide korraldajatel peaks olema piisavalt töötajaid, kes tunnevad tururegulatsiooni ja kauplemistegevust ning kes oskavad teostada automatiseeritud

kauplemiskeskonnas järelevalvet kauplemistegevuse üle ning avastada tegevusi, mis võivad viidata turu kuritarvitamisele (eelkõige turuga manipuleerimisele), kui turu kuritarvitamise järelevalve kuulub nende töökohustuste hulka.

b) Järelevalve

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kasutama vähemalt süsteeme (sealhulgas tehingute ja korralduste automaatsed hoiatussüsteemid), mis suudavad genereerida kiiresti korraldusi ja tehinguid ning teha lühikese viitajaga edastusi, et teostada ajaliselt piisavalt täpset järelevalvet liikmete/osaliste ja kasutajate sisestatud korralduste ja tehingute ning mis tahes tegevuse üle, mis võib viidata turu kuritarvitamisele (eelkõige turuga manipuleerimisele, sealhulgas kogu turgu hõlmav tegevus, kui kauplemisplatvormil on sellest ülevaade); samuti peaksid need süsteemid suutma teha tagantjärele kindlaks liikmete/osaliste ja kasutajate sooritatud tehinguid ning sisestatud/tühistatud korraldusi, mis võivad viidata turuga manipuleerimisele.

c) Kahtlaste tehingute ja korralduste avastamise ja neist teatamise kord

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kehtestama korra, mis võimaldaks kindlaks teha tehingud ja soovitatavalt ka korraldused,² mille puhul on nõutav teate saatmine pädevale asutusele seoses turu kuritarvitamise kahtlusega (eelkõige turuga manipuleerimisega), ning koostada need teated viivitamatult (kui algatatakse esialgne uurimine ja kahtlasele tegevusele ei leita rahuldavat selgitust, tuleks teade koostada niipea kui võimalik).

d) Läbivaatamine

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid vaatama protseduurid ja korra korrapäraselt läbi ning tegema siseauditeid, et takistada ja avastada juhtumeid, mis võivad viidata turu kuritarvitamisele.

e) Registripidamine

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid pidama registrit, mis hõlmaks punktides a–d käsitletud teemasid, sealhulgas teavet tõhusate kontrolljälgede kohta, mis kirjeldab, kuidas iga kahtlase tegevuse hoiatust menetletakse, hoolimata sellest, kas asjaomasele pädevale asutusele esitatakse vastav teade või mitte. Registreeritud andmed peaksid olema piisavalt üksikasjalikud, et pädevatel asutustel oleks võimalik kontrollida kauplemisplatvormi vastavust asjaomastele nõuetele. Mitmepoolsete kauplemissüsteemide korraldajad ja investeerimisühingud peaksid säilitama kõnealuseid andmeid vähemalt viis aastat. Reguleeritud turgu korraldajad peaksid säilitama andmeid vähemalt nii kaua, kui nende riigi pädev asutus nõuab.

Suunis 6. Investeerimisühingutele esitatavad organisatsioonilised nõuded, mille eesmärk on takistada turu kuritarvitamist (eelkõige turuga manipuleerimist) automatiseeritud kauplemiskeskonnas

² Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Komitee 3. tasandi esimestes ja kolmandates suunistes turu kuritarvitamise direktiivi rakendamise kohta on komitee juba esitanud suunised kahtlaste tehingute aruannete kohta: „Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Komitee on arvamisel, et kui täide viimata tehingukorralduse puhul on alust kahtlustada turu kuritarvitamist, on soovitatav teavitada kahtlusest pädevat asutust, kui seda ei nõuta ametlikult riigi tasandil.” Suunistes on esitatud ka kahtlase tehingu aruande standardvorm (2005. aasta mai suuniste IV ja V jagu (Ref: CESR/04-505b) ning 2009. aasta mai suuniste 2. jagu (Ref: CESR/09-219)).

Asjakohased õigusaktid. *Finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 13 lõiked 2, 5 ja 6, finantsinstrumentide turgude direktiivi rakendusdirektiivi artiklid 5, 6 ja 9, turu kuritarvitamise direktiivi artikli 6 lõige 9 ning turu kuritarvitamise direktiivi rakendusdirektiivi 2004/72/EÜ artiklid 7–10.*

Üldsuunis

1. Investeerimisühingud peaksid kehtestama tegevuskavad ja protseduurid minimeerimaks riski, et automatiseeritud kauplemistegevus võiks põhjustada turu kuritarvitamist (eelkõige turuga manipuleerimist).
2. Automatiseeritud kauplemiskeskonnas eriti probleemseid turuga manipuleerimise võtteid kirjeldati 5. suunises (üldsuunis, punkt 2).

Üksikasjalikud suunised

3. Üldsuunist järgides peaksid automatiseeritud kauplemisega tegelevate investeerimisühingute tegevuskavad ja protseduurid hõlmama vähemalt järgmist:

a) Vastavuskontrolli eest vastutava personali teadmised, oskused ja volitused

- Investeerimisühingud peaksid kehtestama protseduurid, mille eesmärk on tagada, et vastavuskontrolli eest vastutavatel töötajatel oleksid nõuetekohased teadmised (nii turu reguleerimisest kui ka kauplemistegevusest), oskused ja volitused, et kontrollida kauplemisega tegelevaid töötajaid, kui kauplemistegevus viitab turu kuritarvitamisele (eelkõige turuga manipuleerimisele).

b) Turu kuritarvitamist käsitlev koolitus

- Investeerimisühingud peaksid pakkuma kõikidele töötajatele, kes täidavad korraldusi klientide nimel või kauplevad oma arvel, esialgset koolitust ning regulaarset täienduskoolitust, mis käsitleks turu kuritarvitamist (eelkõige turuga manipuleerimist).

c) Järelevalve

- Investeerimisühingud peaksid teostama järelevalvet ühingu nimel kauplevate isikute/algoritmide tegevuse ning klientide tegevuse üle, võttes arvesse edastatud, parandatud ja tühistatud korraldusi ning teostatud tehinguid. Selleks peaksid olema nõuetekohased süsteemid (sealhulgas automaatsed hoiatussüsteemid), mis suudaksid teostada ajaliselt piisavalt täpset järelevalvet mis tahes tegevuse üle, mis võib viidata turu kuritarvitamisele (eelkõige turuga manipuleerimisele), sealhulgas kogu turgu hõlmava tegevuse üle (kui ühingul on sellest ülevaade).

d) Kahtlaste tehingute ja korralduste avastamise ja neist teatamise kord

- Investeerimisühingud peaksid kehtestama korra, mis võimaldaks kindlaks teha tehingud ja soovitatavalt ka korraldused, mille puhul on nõutav teate saatmine pädevale asutusele seoses turu kuritarvitamise kahtlusega (eelkõige turuga manipuleerimisega), ning koostada need teated viivitamatult (kui algatatakse esialgne uurimine ja kahtlasele tegevusele ei leita rahuldavat selgitust, tuleks teade koostada niipea kui võimalik).

e) Vastavuskontrolli korra ja protseduuride korrapärane läbivaatamine ja siseauditid

- Investeeringisühingud peaksid vaatama protseduurid ja korra korrapäraselt läbi ning teostama siseauditeid, et takistada ja avastada tegevusi, mis võivad viidata turu kuritarvitamisele.

f) Sageli läbivaadatav kord, mis reguleerib personali juurdepääsu kauplemissüsteemidele

- Investeeringisühingud peaksid pidama registrit ja säilitama vähemalt viis aastat punktide a–e teemadega seotud andmeid protseduuride ja korra kohta, mille eesmärk on avastada tegevusi, mis võivad viidata turu kuritarvitamisele, sealhulgas teavet tõhusate auditite kohta, mis kirjeldab, kuidas iga kahtlase tegevuse hoiatust menetletakse, hoolimata sellest, kas asjaomasele pädevale asutusele esitatakse teade või mitte. Registreeritud andmed peaksid olema piisavalt üksikasjalikud, et pädevatel asutustel oleks võimalik kontrollida, kuidas ühingu asjaomaseid kohustusi täidab.

Suunis 7. Organisatsioonilised nõuded reguleeritud turgudele ja mitmepoolsetele kauplemissüsteemidele, mille liikmed/osalised ja kasutajad pakuvad otsest/sponsoreeritud turulepääsu

Asjakohased õigusaktid.

Reguleeritud turgude puhul finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 39 lõige b ja artikli 43 lõige 1.

Mitmepoolsete kauplemissüsteemide puhul finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 14 lõige 1, artikli 13 lõiked 2, 5 ja 6 ja artikli 26 lõige 1 ning finantsinstrumentide turgude direktiivi rakendusdirektiivi artiklid 5–9 ja artikkel 51.

Üldsuunis

1. Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid kehtestama eeskirjad ja korra, mille eesmärk on tagada, et juhtudel, kus platvormid lubavad liikmetel/osalistel või kasutajatel pakkuda otsest/sponsoreeritud turulepääsu, toimuks see kooskõlas õiglase ja nõuetekohase kauplemisega. On oluline, et kauplemisplatvormid ja nende liikmed/osalised säilitaksid süsteemide üle kontrolli ning teostaksid kolmandate isikute tekitatavate võimalike häirete vähendamiseks järelevalvet, et vältida kauplemisplatvormide muutumist haavatavaks otsese/sponsoreeritud turulepääsu klientide võimalike üleastumiste või nende ebasobivate turu kuritarvitamise või nende ebasobivate/vigaste süsteemide tõttu.

Üksikasjalikud suunised

2. Üldsuunist järgides peaksid kauplemisplatvormide korraldajad sätestama, kas nende liikmetel/osalistel või kasutajatel on lubatud võimaldada otsest ja/või sponsoreeritud turulepääsu või mitte. Kui platvormide korraldajad lubavad liikmetel või osalistel otsest ja/või sponsoreeritud turulepääsu võimaldada, peaksid nende eeskirjad ja protseduurid võtma arvesse vähemalt järgmist:

a) Lõplik vastutus sõnumite, sealhulgas korralduste eest, ning võimalikud sekkumised ja sanktsioonid

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid selgelt sätestama, et ainuüksi nende liikmetel/osalistel ja kasutajatel lasub vastutus kõikide platvormi kauplemiskoodide all sisestatud sõnumite, sealhulgas korralduste eest ning et korralduste suhtes kehtestatud eeskirjade ja protseduuride mis tahes rikkumise eest võib nende suhtes kohaldada sekkumisi ja sanktsioone (sealhulgas liikmete/osaliste ja kasutajate kauplemisplatvormidele juurdepääsu keelamine).

b) Subsidiaarsuse kohaldamise otsese/sponsoreeritud turulepääsu võimaldamisel

- Kauplemisplatvormi korraldajate ja otsest/sponsoreeritud turulepääsu võimaldavate ühingute suhteid reguleerivas korras tuleks rõhutada, et otsest/sponsoreeritud turulepääsu võimaldavad ühinged vastutavad kauplemisplatvormi ees kõikide tehingute eest, milleks kasutatakse platvormi turuosalise ID-koodi või mis tahes muud tunnust.

c) Nõuded liikmetele/osalistele otsese/sponsoreeritud turulepääsu võimaldamisel

- Kooskõlas suunisega 3 peaksid kauplemisplatvormide korraldajad nõudma liikmetelt/osalistelt ja kasutajatelt nõuetekohaste süsteemide ja kontrollide, sealhulgas kauplemiseelsete ja -järgsete kontrollide kehtestamist, et otsese/sponsoreeritud turulepääsu võimaldamine ei mõjutaks negatiivselt reguleeritud turu või mitmepoolse kauplemissüsteemi eeskirjade järgimist, ei põhjustaks ebakorrektselt kauplemist ega soodustaks tegevust, mis võib viidata turu kuritarvitamisele. See kehtib ka juhtudel, kui liige/osaline või kasutaja pakub otsest/sponsoreeritud turulepääsu.

d) Kliendikontroll enne otsese/sponsoreeritud turulepääsu võimaldamist

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid nõudma, et liikmed/osalised ja kasutajad viiksid enne klientidele otsese/sponsoreeritud turulepääsu võimaldamist läbi kliendikontrolli.

e) Turulepääsu õigus

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid suutma tagasi lükata liikme/osalise või kasutaja taotluse võimaldada kliendile sponsoreeritud turulepääs, kui reguleeritud turg või mitmepoolne kauplemissüsteem ei ole kindel, kas see on õiglase ja nõuetekohase kauplemise eeskirjade ja protseduuridega kooskõlas. Filtreerimata sponsoreeritud turulepääsu kohta vaata 8. suunist.

f) Korralduste järelevalve

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid osana oma kohustusest teostada turgude üle järelevalvet 3. suunise raames kontrollima liikmete/osaliste sponsoreeritud turulepääsuga klientide poolt süsteemidesse saadetud korraldusi.

g) Võimalikud sekkumised sponsoreeritud turulepääsu puhul

- i) Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid saama sponsoreeritud turulepääsu pärast selle võimaldamist peatada või tühistada, kui reguleeritud turg või mitmepoolne kauplemissüsteem ei ole kindel, kas jätkuv turulepääs on õiglase ja nõuetekohase kauplemise eeskirjade ja protseduuridega kooskõlas.
- ii) Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid saama sponsoreeritud turulepääsu kaudu kaupleva isiku korralduse peatada, ilma et peatataks korraldusi, mida saadab selle isiku

turulepääsu sponsoreeriv liige või osaline, määrates sponsoreeritud turulepääsu kasutavatele klientidele unikaalsed ID-koodid.

- iii) Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid saama vajadusel läbi vaadata liikme/osalise või kasutaja sisemised riskikontrollisüsteemid seoses klientidega, kellel on sponsoreeritud või otsene turulepääs.

h) Registripidamine

- Kauplemisplatvormide korraldajad peaksid pidama registrit otsese/sponsoreeritud turulepääsuga seotud tegevuskavade või protseduuride ja kõigi märkimisväärsede intsidentide kohta, mis on seotud sponsoreeritud turulepääsu kaudu toimuva kauplemisega. Registreeritud andmed peaksid olema piisavalt üksikasjalikud, et pädevatel asutustel oleks võimalik kontrollida, kas kauplemisplatvorm täidab asjaomaseid kohustusi. Mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldajad ja investeerimisühingud peaksid säilitama andmeid vähemalt viis aastat. Reguleeritud turu korraldajad peaksid säilitama andmeid vähemalt nii kaua, kui nende riigi pädev asutus seda nõuab.

Suunis 8. Otsest ja/või sponsoreeritud turulepääsu võimaldavatele investeerimisühingutele esitatavad organisatsioonilised nõuded

Asjakohased õigusaktid. *Finantsinstrumentide turgude direktiivi artikli 13 lõiked 2, 5 ja 6, finantsinstrumentide turgude direktiivi rakendusdirektiivi artiklid 5–9 ning artiklid 13, 14 ja 51.*

Üldsuunis

1. Klientidele otsest/sponsoreeritud turulepääsu võimaldavad investeerimisühingud vastutavad klientide kauplemistegevuse eest. Investeerimisühingud peaksid kehtestama tegevuskavad ja protseduurid, et tagada klientide kauplemistegevuse vastavus nende kauplemisplatvormide eeskirjadele ja protseduuridele, kuhu klientide korraldused saadetakse, ning investeerimisühingu kohutuste täitmine finantsinstrumentide turgude direktiivi ning muude asjaomaste liidu ja riiklike õigusaktide raames.

Üksikasjalikud suunised

2. Üldsuunist järgides peaksid investeerimisühingud võtma arvesse vähemalt järgmist:

a) Otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientide kontroll

- Investeerimisühingud peaksid vastavalt vajadusele kontrollima potentsiaalseid otsese/sponsoreeritud turulepääsuga kliente seoses riskiga, mis tuleneb klientide staatusest, nende võimaliku kauplemistegevuse ulatusest ja keerukusest ning osutatavast teenusest. Kontroll võib vastavalt vajadusele hõlmata selliseid valdkondi nagu korraldusi sisestavate töötajate koolitus ja pädevus, juurdepääsukontroll seoses andmesisestusega, vastutus meetmete võtmisel ja vigade menetlemisel, kliendi kauplemismustri/-tegevuse ajalugu (kui kättesaadav) ning klientide suutlikkus täita ühingu ees oma finantskohustusi. Klientide kontrollimisel võivad investeerimisühingud võtta arvesse seda, kas potentsiaalne klient kuulub direktiivi, liikmesriigi õiguse või kolmanda riigi õiguse reguleerimisalasse ning milline on tema varasem distsiplinaarkäitumine suhetes pädevate asutuste ja kauplemisplatvormidega. Kliendikontroll tuleks korrapäraselt läbi vaadata.

b) Kauplemiseelne kontroll

- i. Investeerimisühingutele esitatavaid organisatsioonilisi nõudeid (mille eesmärk on soodustada õiglast ja nõuetekohast kauplemist automatiseeritud kauplemiskeskonnas) käsitleva 4. suuniste teises lõikes nähakse ette otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientide korralduste kauplemiseelne kontroll, sealhulgas kehtestatud parameetritele mittevastavate korralduste automaatne tagasilükkamine.
- ii. Täiesti selgelt peaks olema sätestatud, et kauplemiseelse kontrolli parameetreid võib muuta üksnes investeerimisühing (s.t otsese/sponsoreeritud turulepääsuga kliendil ei tohiks sellist võimalust olla).
- iii. Otsesest/sponsoreeritud turulepääsu võimaldavad investeerimisühingud võivad kasutada kauplemiseelset ja -järgset kontrolli, mis on investeerimisühingu enda kontroll, asjakohase teenuse pakkuvalt sisseostetav kontroll või välisettevõtja või platvormi pakutav kontroll (s.t kontrolli ei tohi teostada otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klient). Kontrolli tõhususe ning peamiste parameetrite kehtestamise eest vastutab siiski kõikidel juhtudel investeerimisühing.

c) Filtreerimata juurdepääs turule

- Finantsinstrumentide turgude direktiivi raames on keelatud filtreerimata juurdepääs reguleeritud turule või mitmepoolsele kauplemissüsteemile, mille puhul klientide korraldused ei läbi enne reguleeritud turule või mitmepoolsele kauplemissüsteemile saatmist kauplemiseelset kontrolli. Seega ei tohi sponsoreeritud turulepääsuga klientidel olla võimalust saata korraldusi kauplemisplatvormile, ilma et need läbiksid investeerimisühingu kauplemiseelset kontrolli.

d) Järelevalve

- i) Korralduste järelevalvet (sealhulgas kogu turgu hõlmava tegevuse üle), mida investeerimisühingud on kohustatud 4. suuniste raames teostama, tuleks kohaldada korraldusvoo üle tervikuna, hõlmates ka otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientide korraldusi; samuti tuleks süsteeme, mida investeerimisühingud peavad vastavalt 6. suunistele kasutama võimaliku turu kuritarvitamise (eelkõige turuga manipuleerimise) juhtude avastamiseks, rakendada otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientide korralduste ja nende tehtud tehingute suhtes.
- ii) Nende kohustuste täitmiseks peaksid investeerimisühingud suutma eristada otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientide korraldusi ja tehinguid ühingu muudest korraldustest ja tehingutest.
- iii) Investeerimisühingud peaksid saama viivitamatult peatada üksikute otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientide kauplemise.

e) Poolte õigused ja kohustused

- Otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientidele osutatavate teenustega seoses peaksid investeerimisühingud tegema selgeks mõlema poole õigused ja kohustused.

f) Registripidamine

- Investeerimisühingud peaksid pidama registrit ja säilitama vähemalt viis aastat andmeid, mis hõlmavad punktides a–e käsitletud teemasid ning on piisavalt üksikasjalikud, et pädevatel asutustel oleks võimalik kontrollida, kuidas ühingud asjaomaseid kohustusi täidavad. Andmed peaksid hõlmama vähemalt potentsiaalsete otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientide taustakontrolli ja edasiste läbivaatamiste tulemusi ning mõlema poole õigusi ja kohustusi seoses otsese/sponsoreeritud turulepääsuga klientidele osutatavate teenustega.